

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 13/18

Møtedato: 15.02.2018

Dato: 18.01.2018

Arkivsaksnr: 2013/11259

Balanse-Bergen; et prosjekt om kjønnsbalanse i forskning og forskningsledelse ved forsknings- og utdanningsinstitusjoner i Bergen

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 23/17: *Likestillingssituasjonen ved Universitetet i Bergen*
<http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/us2017-023.pdf>
- Handlingsplan for likestilling mellom kjønnene, 2017 – 2020
<http://www.uib.no/hr/74842/handlingsplan-likestilling-2017-2020>
- Balanse-Bergens hjemmeside: www.uib.no/balanse

Saken gjelder:

Universitetet i Bergen har ledet prosjektet «Kjønnsbalanse i forskning og forskningsledelse ved forsknings- og utdanningsinstitusjoner i Bergen» som har fått midler gjennom Forskningsrådets BALANSE-program. Prosjektet - med kortnavnet Balanse-Bergen - var et samarbeid mellom Universitetet i Bergen, Havforskningsinstituttet, Høgskolen i Bergen (nå Høgskulen på Vestlandet/HVL) og Uni Research Rokkansenteret.

Målet med Balanse-Bergen var både å studere årsakene til kjønnsbalansen i vitenskapelige toppstillinger og faglige lederstillinger og å gjennomføre tiltak for å øke andel kvinner i slike stillinger.

Prosjektet har gått over tre år fra 1.januar 2014 til 1.mars 2017 og har bestått av flere komponenter. En forskningskomponent for å skaffe ny kunnskap på feltet har stått sentralt. Likestillingsfokuseret ledelse var et annet sentralt tema. I tillegg skulle det utvikles og gjennomføres nyskapende tiltak ved de deltakende institusjonene. Etter at hovedprosjektet ble avsluttet 1.mars 2017, ble deler av prosjektet videreført frem til 31.oktober 2017 med en internasjonaliseringsdel og en del med tiltak for varig virkning av prosjektet.

Prosjektet har mottatt 5,7 mill. kr fra Forskningsrådet. De deltakende institusjonene har bidratt med til sammen 3,3 mill. kr i egenfinansiering.

Prosjektleder: Likestillingsrådgiver Anne Marit Skarsbø

Prosjektkoordinator: Mona Grindheim Matre

Resultater

Forskningskomponenten ble gjennomført av forskere ved Rokkansenteret. Den har resultert i forskningsrapporten *Farefull ferd mot toppen* (Brandser og Sümer, Rapport 3-2016, Uni Research Rokkansenteret) og to vitenskapelige artikler, en av dem for internasjonal publisering. En internasjonal workshop, "Gender in Academia: Internationalization, Competition and Change", ble gjennomført i Bergen i august 2017. Det er også opprettet et

internasjonalt forskernettverk bestående av åtte forskere fra Norge og en rekke andre europeiske land som i fellesskap har utarbeidet en søknad til Horisont 2020.

Det er utviklet et lederkurs kalt «Introduksjon og inspirasjon» for kvinnelige forskere som har ambisjoner om å ta faglig ledelse i akademia. Det er også utarbeidet modeller for likestillingsfokuset ledelsesopplæring.

Et omfattende mentorprosjektet, med mentorer og adepter på kryss og tvers av alle de tre deltakende institusjonene, ble gjennomført fra våren 2015 til høsten 2016. 22 adepter fikk, i tillegg til en mentor, også gjennomgå kurs i planlegging og skriving av opprykksøknad, kurs i akademisk skriving og kurs om kommunikasjon og hersketeknikker. I løpet av prosjektperioden er det i tillegg gjennomført to opprykkskurs med deltakere som ikke var med i mentorprosjektet. I alt har 52 førsteamanuenser/forskere fra UiB, HVL og Havforskningen deltatt i opprykkskurs i løpet av prosjektperioden til Balanse-Bergen. Syv av disse hadde oppnådd opprykk til professor allerede før et år var gått etter at mentorprosjektet formelt var avsluttet. I løpet av et par år forventes det å se konkrete resultater av disse karrierefremmende kursene.

Både mentorprosjektet og opprykkskursene er blitt gjenstand for grundig evaluering. Det er utarbeidet en [sluttrapport fra mentorprosjektet¹](#) og en [håndbok for mentorprogram i akademia²](#) som gir en gjennomgang av mentorprosjektet og en rekke tips til andre som vil gjennomføre mentorprosjekter i akademia. Det er også utarbeidet en modell for gjennomføring av årlige opprykkskurs for kvinnelige førsteamanuenser/forskere.

Balanse-Bergen har fått mye medieomtale og vært presentert i svært mange sammenhenger gjennom hele prosjektperioden, blant annet på Litteraturhuset i Oslo og på den internasjonale konferansen om Gender Equality in Higher Education i Paris i 2016. For mer informasjon, se Balanse – Bergens hjemmeside: www.uib.no/balanse

Universitetsdirektøren sine kommentarer

Balanse-Bergen har bidratt til å løfte problemstillinger knyttet til likestilling og kjønnsbalanse i akademia. Tiltak som har vært prøvd ut og har hatt suksess vil bli videreført gjennom universitetets likestillingsarbeid i de kommende årene.

Likestillingsfokuset ledelsesopplæring er allerede nedfelt i Handlingsplan for likestilling mellom kjønnene. Både mentorprosjektet og opprykkskursene har fått gode evalueringer, og disse bør videreføres i tråd med de anbefalingene som prosjektet har gitt. Det samme gjelder lederkurset for kvinnelige forskere. Dette bør settes i gang i løpet av 2018.

Den faktiske betydningen av prosjektet i form av økt andel kvinner i vitenskapelige toppstillinger vil det ta noen år før vi kan se, selv om resultatene fra mentorprosjektet og opprykkskursene allerede har begynt å vise seg. Andel kvinner blant professorene ved UiB har økt fra 25 til 28 % det siste året, og et fortsatt fokus på tiltak for å bedre karriereutviklingen for kvinnelige forskere vil bidra til denne positive utviklingen og også danne grunnlag for flere kvinner i faglig ledelse etter hvert.

¹ Sluttrapport: Mentorprosjektet: <http://ekstern.filer.uib.no/poa/Balanse/Sluttrapport%20mentorprosjektet%20BALANSE->

² Håndbok mentorprogram: http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/handbok_for_mentorprogram_i_akademia_0.pdf

Forskningskomponenten har bidratt med ny forståelse av sider ved den akademiske kulturen som betyr ekstra barrierer for kvinner i akademia. Økt forskningssamarbeid på dette feltet både i Norge og internasjonalt er et annet felt hvor Balanse-Bergen har bidratt og kommer til å bidra videre til i årene fremover, selv om prosjektet er formelt avsluttet. Gjennom BALANSE programmet til Forskningsrådet vil også resultatene deles med den øvrige forsknings- og undervisningssektoren gjennom deres erfaringsarkiv.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar saken til orientering.

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

18.01.2018/Anne Marit Skarsbø/avd. dir Sonja Dyrkorn